

Γεωγραφικά στοιχεία και κλίμα. Η Κεφαλονιά είναι ιδιαίτερα ορεινή και έχει μεγάλο κάθετο διαμελισμό. Σπουδαιότερο όρος του νησιού είναι ο Αίνος (κορυφή Μεγάλος Σωρός, 1.628 μ., η ψηλότερη των Επτανήσων), ο οποίος εκτείνεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του νησιού, με βορειοδυτική-νοτιοανατολική διεύθυνση. Την ίδια γενικά διεύθυνση ακολουθούν και οι προεκτάσεις του Αίνου στα Β: Ρούδι, Σέλλα, Βρόχωνας, Ξερακιάς, Μεροβίγλι, Αγία Δυναπή, Καλόν Όρος. Ο Αίνος, στο μεγαλύτερο τμήμα του και ιδιαίτερα στην ανατολική πλευρά, είναι σκεπασμένος με έλατα του είδους ελάτη η κεφαλληνιακή, ενώ τα υπόλοιπα βουνά καλύπτονται με πλούσια βλάστηση θαιμνοειδών. Οι προεκτάσεις του όρους τέμνουν τον κύριο κορμό του νησιού. Παράλληλα προς τον Αίνο (στα ανατολικά) υψώνεται η δεύτερη και χαμηλότερη οροσειρά, με τις κορυφές Αβγό, Κόκιανη Ράχη και Άτρος. Μεταξύ των δύο οροσειρών σχηματίζεται ένα επίμηκες βύθισμα, που ξεκινά από τον κάμιο της Σάμης, προχωρεί στο Πυργί (την ορεινότερη περιοχή της Κεφαλονιάς) και καταλήγει στο νότιο τμήμα του νησιού, στην κοιλάδα του Πόρου και στην πεδιάδα του Αρακλιού. Από εκεί μια παράκτια πεδινή ζώνη με ωραιότερες ακτές οδηγεί στη Λιβαθώ, την περιοχή με τη μεγαλύτερη ναυτική παράδοση αλλά και με μεγάλη παράδοση εθνικών ευεργετών, στοιχείο που χαρακτηρίζει ολόκληρη την Κεφαλονιά. Από τον κύριο κορμό της νήσου εκτείνονται δύο μεγάλες χερσόνησοι: της Ερίσσου στα βόρεια (κατεξοχήν ορεινή ) και της Παλικής στα δυτικά, που είναι πεδινή στο μεγαλύτερο μέρος της και παράλληλα η πιο εύφορη του νησιού. Το νησί παρουσιάζει γενικά περιορισμένο θαλάσσιο διαμελισμό. Στο βορειοανατολικό τμήμα σχηματίζονται οι κόλποι της Σάμης και της Αντισάμου, στο βορειοδυτικό ο κόλπος του Μύρτου, στο δυτικό ο κόλπος του Αργοστολίου –ένας από τους ασφαλέστερους της Μεσογείου– και στο νότιο ο όρμος του Λουρδά. Οι ακτές είναι ως επί το πλείστον ψηλές και βραχώδεις. Σε αρκετά σημεία όμως, κυρίως δυτικά και νοτιοδυτικά, σχηματίζονται θίνες με κίτρινη, λεπτόκοκκη και χαλαρή άμμο. Τα παράκτια ρήγματα των δυτικών ακτών της Κεφαλονιάς αποτελούν το όριο της ζώνης της υφαλοκρηπίδας των Ιονίων και γενικότερα της ελληνικής χώρας. Έτσι, σε μικρή απόσταση από τις δυτικές ακτές, παρατηρούνται τεράστιες μεταπτώσεις 2.000-3.500 μ., που απολήγουν στη ζώνη της αβύσσου.

Τεκτονικά, η Κεφαλονιά και η Λευκάδα θεωρούνται τα περισσότερο κατακερματισμένα τμήματα του πεδίου καθίζησης Άρτας-Αγρινίου. Τα ρήγματα του Ιονίου διασταυρώνονται μεταξύ Παξών και Λευκάδας με τα ρήγματα του κόλπου της Άρτας και με τις προεκτάσεις των ρηγμάτων του Πατραϊκού κόλπου μεταξύ Κεφαλονιάς και Ζακύνθου. Στο σύστημα αυτών των ρηγμάτων ενδημούν οι σεισμικές εστίες του νησιού. Ειδικότερα, ο σεισμός του 1953 είχε την εστία του στο σύστημα των ρηγμάτων που χωρίζουν την Κεφαλονιά από την Ιθάκη και τη Ζάκυνθο.

Το νησί δεν διαθέτει επιφανειακά υδάτινα ρεύματα. Διαθέτει, όμως, άφθονες καρστικές πηγές μεγάλης παροχής (Κούταβος, Καραβόμυλος, Λιβάδι κ.ά.) και πολλούς καρστικούς σχηματισμούς, καταβόθρες, σπήλαια, υπόγειους αγωγούς, αποτελέσματα της ασβεστολιθικής σύστασης του νησιού. Στις καταβόθρες του Αργοστολίου, στην άκρη του ακρωτηρίου Άγιοι Θεόδωροι, μεγάλες ποσότητες θαλάσσιου νερού εισχωρούν

σε μια καταβόθρα και βγαίνουν στην άλλη πλευρά του νησιού, κοντά στη Σάμη. Το βαραθρώδες σπήλαιο Αγγελάκι, κοντά στη Σάμη, διαθέτει λεβητοειδές άνοιγμα βάθους 50 μ. και έχει έκταση περίπου 5 στρεμμάτων, λίμνη περίπου 3 στρεμμάτων και υπόγειο καρστικό κλάδο περίπου 7,5 στρεμμάτων. Το βαραθρώδες σπήλαιο Μελισσάνη, στην ίδια περιοχή, έχει βάθος περίπου 25 μ. και η λίμνη του επικοινωνεί με τη θάλασσα. Το σπήλαιο Ζερβάτη, επίσης στην ίδια περιοχή, έχει βάθος 18 μ. και μήκος περίπου 75 μ., διαθέτοντας δύο μικρές λίμνες. Καρστικό φαινόμενο αποτελεί επίσης η λίμνη Άβυθος στην περιοχή του χωριού Διγαλέτο, αποτέλεσμα τοπικής λεβητοειδούς εγκατακρήμνισης των μεσοζωικών ασβεστόλιθων.

Το κλίμα της Κεφαλονιάς είναι εύκρατο, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια. Θερμοκρασίες 40°C ή και μεγαλύτερες παρατηρούνται μόνο σε ορισμένες κλειστές περιοχές στο εσωτερικό του νησιού. Το φαινόμενο του παγετού δεν είναι συχνό και παρατηρείται μόνο κατά την περίοδο του χειμώνα, όχι με μεγάλη ένταση και σε περιορισμένη έκταση, ενώ δεν έχει σημειωθεί ποτέ ολικός παγετός. Η απολύτως ελάχιστη θερμοκρασία στο Αργοστόλι έχει φτάσει μόλις τους -3°C. Το φθινόπωρο η θερμοκρασία είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από την άνοιξη, λόγω της μεγάλης συχνότητας των υφέσεων και των θερμών ανέμων κατά την εποχή αυτή. Το ετήσιο θερμομετρικό εύρος φτάνει τους 15,6°C, με ψυχρότερο μήνα τον Ιανουάριο και θερμότερο τον Αύγουστο. Γενικά, το Ιόνιο έχει ευνοϊκή επίδραση στις θερμομετρικές συνθήκες των νησιών του, γι' αυτό οι ισόθερμες καμπύλες, καθώς διέρχονται την ηπειρωτική Ελλάδα, κάμπτονται ισχυρά στα βόρεια, βαίνοντας σχεδόν παράλληλα προς τις ακτές. Η σχετική υγρασία είναι μεγάλη, ιδίως κατά την ψυχρή εποχή (άνω των 70 βαθμών της υγρομετρικής κλίμακας από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Μάιο), εξαιτίας των υγρών ανέμων του νότιου τομέα, οι οποίοι επικρατούν αυτούς τους μήνες. Η νέφωση είναι μικρή: 3,5 της κλίμακας 0-10, δηλαδή λίγο μικρότερη από τη νέφωση της Αθήνας. Μεγάλος είναι ο αριθμός των αίθριων ημερών (167 ετησίως) και μικρός ο αντίστοιχος των νεφωσκειών (περίπου 55 ετησίως), τιμές που κατατάσσουν την Κεφαλονιά μεταξύ των περιοχών με τη μεγαλύτερη ηλιοφάνεια σε όλη τη χώρα. Ως προς τους ανέμους, μεγάλη συχνότητα παρουσιάζουν ιδίως κατά την ψυχρή εποχή οι νοτιοδυτικοί, οι οποίοι ευθύνονται και για τις βροχοπτώσεις. Καμιά φορά, στις αρχές του καλοκαιριού, πνέει ένας τοπικός, θερμός και ξηρός άνεμος, η λαμπαδίτσα. Οι βροχοπτώσεις είναι σχετικά συχνές (περίπου 900 χιλιοστά ετησίως στις πεδινές και παράκτιες περιοχές), εξαιτίας των κινουμένων από τα δυτικά προς τα ανατολικά υφέσεων και των συχνών υγρών ανέμων του νότιου τομέα. Η πορεία της βροχής στη διάρκεια του έτους είναι απλή, με μέγιστο όριο τον Δεκέμβριο και ελάχιστο τον Ιούλιο. Αντίστοιχα απλή ετήσια πορεία παρουσιάζουν και οι βροχερές ημέρες. Το χιόνι δεν είναι συχνό και περιορίζεται μόνο κατά τους μήνες Νοέμβριο-Φεβρουάριο· το χαλάζι εμφανίζεται συχνότερα σε σχέση με άλλες περιοχές· οι μεγαλύτερες τιμές παρουσιάζονται τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο, ενώ τους θερινούς μήνες η χαλαζόπτωση είναι πολύ σπάνια.